

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Катерина Каролова Караджова, от СУ „Св. Климент Охридски“

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен 'доктор'

в област на висше образование: 3.0. Стопански, социални и правни науки.

професионално направление : 3.2. Психология.

докторска програма: „ Специална педагогика“.

Автор: Диана Иванова Джамбова - Табана..

Тема: “ АЗ - ЕФЕКТИВНОСТ НА ФАМИЛНИЯ КОНТЕКСТ ПРИ УЧЕНИЦИ С НАРУШЕНИЕ НА СПОСОБНОСТТА ЗА УЧЕНЕ“

Научен ръководител: проф. дпн. Дора Лефтерова-Гаджалова, от ПУ „ Паисий Хилендарски“.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Със заповед № Р33-2242 от 30.06.2020 година на Ректора на ПУ „ Паисий Хилендарски“ съм определена за член на научно жури за осигуряване на процедура за защита на дисертационен труд на тема: „ АЗ - ЕФЕКТИВНОСТ НА ФАМИЛНИЯ КОНТЕКСТ ПРИ УЧЕНИЦИ С НАРУШЕНИЕ НА СПОСОБНОСТТА ЗА УЧЕНЕ“

в област на висше образование: 3.0. Стопански, социални и правни науки.

Професионално направление: 3.2. Психология.

Докторска програма : Специална педагогика.

Автор на дисертационния труд е Диана Иванова Джамбова - Табана, докторант в редовна форма на обучение към катедрата по“ Психология“ с научен ръководител проф. дпн. Дора Лефтерова.

Представеният от г-жа Диана Иванова Джамбова - Табана комплект материали на хартиен носител е в съответствие с Чл.36 (1) от Правилника за развитие на академичния състав на ПУ.

2. Актуалност на тематиката

Темата е актуална, защото визира възможностите на учениците с нарушения в ученето да имат добро самочувствие и адекватна самооценка . Един от основните фактори за изграждането на адекватна самооценка се явява Аз-ефективността. Възприетото

определение за Аз-ефективността е свързано с вярата на учениците в техните способности и

2

постигането на положителни резултати. Свързването на това понятие с мотивацията на учениците и позитивните нагласи на родителите към тях е сериозна предпоставка за постигането на добри образователни и терапевтични резултати. От тази гледна точка темата е много интересна.

3. Познаване на проблема

Дисертацията има класическа структура. Разработена е върху 247 страници и включва увод, три глави, изводи и заключение, приноси, библиография съдържаща 153 заглавия. и приложения.

В увода се акцентира върху концепцията за приобщаващо образование и свързаните с нея допълнителна подкрепа и подходящи методи на преподаване за всяко едно дете със СОП, което е ново явление за нашата практика. Това са иновации, които налагат необходимостта от промяна в образователната система и превръщането ѝ в основен приоритет на националната ни политика. На този фон се очертава ролята на семейната среда за формиране на реална самооценка при ученици с НСУ, значимостта на училищната среда за развитието на Аз- ефективността и включването ѝ като съставна част от фамилияния контекст.

В първата глава се прави теоретичен анализ на възгледите за Аз-ефективността и на фамилияния контекст при ученици с нарушени способности за учене. Задълбочено и компетентно докторантката дефинира основните понятия, анализира взаимодействията между училището и семейството, търси и намира прилики и разлики между Аз- ефективността и други близки конструкти.

Във втората глава е представен експерименталния дизайн. Целта, обекта и предмета на изследването са описани точно, лаконично и коректно. Задачите са подбрани адекватно на формулираната цел. Хипотезите (на брой 3) са научно обосновани и са логическо следствие от целта и задачите. Общият брой на изследваните лица е 148.

В тази бройка се включват ученици със НСУ, родители от България и Гърция, учители от България и Гърция. Инструментариумът на изследването са анкети и психологически въпросници.

4. **Методика на изследването.** Инструментариумът на изследването е обяснен точно и изчерпателно. Използван е анкетен метод, който включва три въпросника, чрез които се изследват родители, учители и взаимодействията между реалната самооценка и

средата(семейната и училищната). Въпросниците са авторски. Избраната методика е адекватна на поставените задачи. Чрез нея докторантката може да постигне целта

3

си на своето дисертационно изследване. В изследването са включени 148 изследвани лица, които са групирани в четири групи: ученици, български учители, гръцки учители и родители.

Експерименталната процедура в своята цялост е насочена към проучване на позициите, взаимодействията, информираността и подкрепата на учители и родители на ученици с НСУ в България и Гърция. Паралелно с това се проучват и държавни нормативни документи, актове и наредби, регулиращи дейността на образователните институции. Тази всеобхватност и изчерпателност на проучването е гаранция за написването на съдържателен и интересен дисертационен труд.

Смятам, че въпросите в анкетите са информативни, подбрани коректно, а резултатите са интерпретирани задълбочено и професионално. В процеса на експерименталното изследване и последвалите анализи се потвърждават формулираните хипотези.

5.Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

В третата глава са представени таблиците с първичните данни и анализ на получените експериментални резултати и дискусия към тях. Правят се качествени и количествени интерпретации на получените първични данни. Изследват се статистически значимите стойности на параметрите, като се използва корелационният анализ и айтем анализ на получените данни. Успоредно с това в тази част се лансира идеята за ползата от навременната професионална подкрепа от специалист. За установеният проблем или дефицит се гарантира подходящата терапевтична стратегия.

Направените изводи са насочени към аз - ефективността на учениците със специфични нарушения в ученето, фиксирани са и факторите, които детерминират социалното приемане и функциониране на учениците със СНУ. Това има голямо значение за обучението и терапията на учениците със СНУ. В процеса на експерименталните интерпретации се доказва реалността на формулираните хипотези.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта. Докторантката ги обособява в две групи: научно- теоретични и научно- приложни приноси. Според мен обаче има известно препокриване на хипотезите с научно-теоретичните

приносите. Приносите трябва да се търсят и намират в сферата на иновациите, които да следват дисертационния продукт.

Докторантката има три отпечатани публикации, свързани с проблематиката на дисертационния труд. Те са достатъчни за допускане до публична защита.

7.Автореферат

Авторефератът е разработен върху 51 стандартни машинописни страници и отразява лаконично, но точно съдържанието и формата на дисертационния труд. Той отговаря на изискванията за написването на подобен вид разработка.

8. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Предлагам на докторантката да направи допълнителна интерпретация на експерименталните резултати и да ги свърже със съвременните реалности в психологията и педагогиката с оглед потребностите на учениците от иновации.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ Разработената дисертация отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на ПУ „Паисий Хилендарски“. Представените теоретични анализи и експериментални интерпретации напълно съответстват на специфичните изисквания на Факултета по педагогика и управление на образованието.

Въз основа на всичко описано в моето становище **ПРЕДЛАГАМ НА УВАЖАЕМОТО НАУЧНО ЖУРИ ДА ПРИСЪДИ ОБРАЗОВАТЕЛНА И НАУЧНА СТЕПЕН „ДОКТОР“** на Диана Иванова Джамбова –Табана в област на висше образование: Стопански, социални и правни науки, професионално направление: психология, докторска програма : „Специална педагогика“.

01.09.2020г.

Изготвил становището:

Проф. д-р К.Караджова